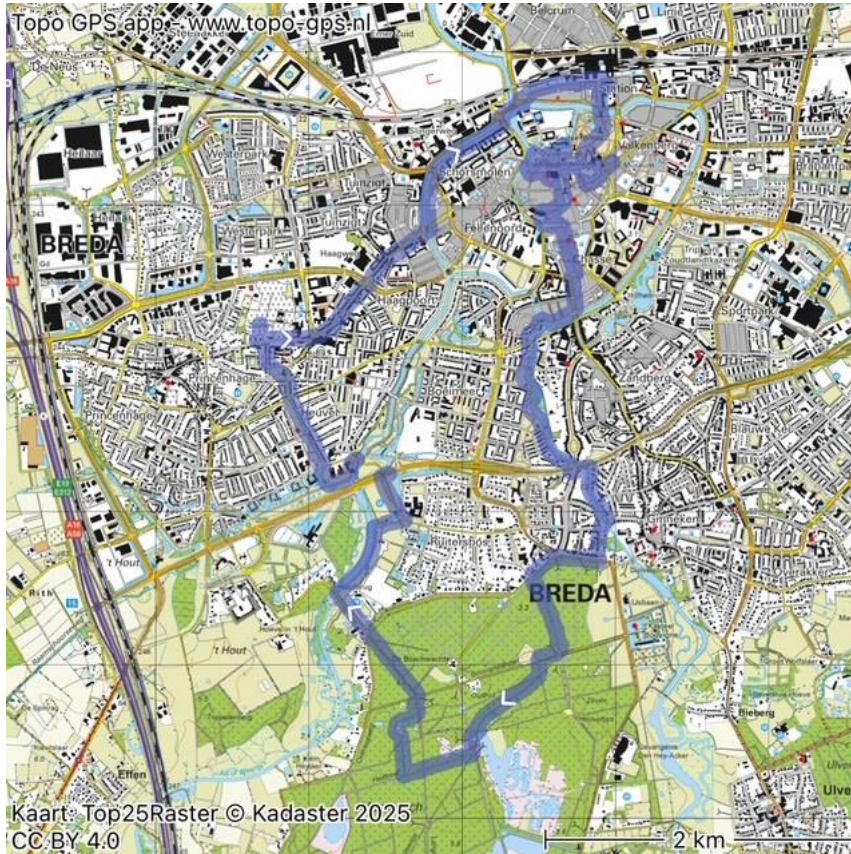

Koloniale wandeling Breda: Van Kasteel tot Kwatta

Startpunt: NS Station Breda

Eindpunt: NS Station Breda

Parkeren: P&R Transferium Spoorstraat

Lengte: 17 km (in te korten tot 14 km)

Horeca in de stad

Musea:

Stedelijk Museum Breda: (di-zo)

Koningin Wilhelmina Paviljoen: Expo Kasteel van Breda en Historische Verzameling

KMA (Alleen dinsdag)

GPX-bestand: Topo GPS koloniale wandeling Breda

Breda is vanouds een belangrijke Nederlandse garnizoensstad. En het is de bakermat van het Nederlandse en koloniale officierskorps. Dat heeft zijn sporen nagelaten in de stad. Zelfs de Kwatta chocolade – inderdaad verbonden met de plantage Kwatta en de Kwattaweg in Suriname – werd verkocht met soldaten als reclamemateriaal. Deze rondwandeling voert door de oude binnenstad naar het Mastbos ten zuiden van de stad en weer terug langs de Mark.

Route

1. Volg op het station Breda richting centrum. Met je rug naar de stationsuitgang het stationsplein oversteken en min of meer rechtdoor, de Willemstraat inlopen. Je komt uit bij het riviertje de Mark. Neem de brug over de Mark die naar het Stadspark Valkenberg leidt. In het park eerst rechtdoor en dan met de bocht mee naar rechts. Je passeert een beeld van moeder met kind (mei 1940). Bij de stenen bank links aanhouden. Vervolgens vind je in de linkerhoek van het park het **Molukse monument** dat de komst van krap 4.000 Molukse KNIL-militairen met hun gezinnen naar Nederland herdenkt.
2. Na het monument het park uitlopen en linksaf, Catharinastraat, in de richting van het Stedelijk Museum Breda. Aan het eind van de Catharinastraat linksaf, de verkeersweg oversteken en je komt uit in de Boschstraat. Aan de Boschstraat 22 vind je het **Stedelijk Museum Breda**. Hier zijn in de nieuwe vaste expositie nogal wat relikwieën te vinden van de vroegere **Kwattafabrieken**.
3. Na een eventueel museumbezoek teruglopen en de verkeersweg weer oversteken, 25 meter rechtdoor en dan linksaf, Veemarktstraat. Daarna de eerste straat rechts: Sint Annastraat, vervolgens de eerste straat links Catharinastraat en dan de eerste straat rechts Kasteelplein. Dat straatje brengt je tot de gracht die om het Kasteel van Breda loopt. Op dit kasteel werd in 1667 de **Vrede van Breda** getekend. Dit vredesverdrag bepaalde voor eeuwen de toekomst van Suriname.
4. Loop terug langs het Koningin Wilhelmina Paviljoenen (rechts). Dit gebouw was oorspronkelijk bedoeld voor de Rijks Hogere Burger School (HBS), te vergelijken met HAVO-VWO. Een van de leerlingen was **Christiaan Snouck Hurgronje**. Hij zou een beroemde islamgeleerde worden en samen met generaal Van Heutsz een nieuwe aanpak van de Atjehoorlog uitdokteren. In het Koningin Wilhelmina Paviljoen is op dinsdag de expositie Kasteel van Breda en de Historische Verzameling van de KMA te zien.
5. Na de vroegere HBS rechtsaf, Cingelstraat. Aan het eind rechtsaf, Kraanstraat en bij de T-splitsing rechtsaf, KMA, die je bij de ingang van de **Koninklijke Militaire Academie** (KMA) brengt. De gebouwen van de officiersopleiding zijn niet vrij toegankelijk.
6. Loop vanaf de ingang van de KMA terug door de KMA, rechtdoor (laat de brug rechts liggen) en je komt uit op Haven. Op Haven nr. 20 woonde in de 19e eeuw **Joseph Gustaaf van Emden**. Hij stamde uit een plantersfamilie in Suriname en was de

oprichter en eigenaar van de **Kwattafabrieken**. Deze lagen aan de overzijde van het water (Middellaan-Nijverheidssingel). Ze zijn eind jaren 1970 afgebroken.

7. Loop de Haven iets verder af en sla dan de eerste steeg links in: Potkanstraat. Sla daarna weer linksaf, Havermarkt en dan rechtsaf, Torenstraat, die je naar de Grote Kerk van Breda brengt. Daar werd in 1709 de latere kolonel en plantage-eigenaar **Charles Egon des Langes de Beauveser**. De familie betaalde ook een klok voor het klokkenspel van de kerk.
8. Sla na een bezoek aan de Grote Kerk linksaf en direct weer rechtsaf. Je komt uit op de Grote Markt, waaraan het Stadhuis ligt. Hier resideerde van 1936 tot 1947 burgemeester **Bartholomeus van Slobbe**, eerder gouverneur van de Nederlandse Antillen.
9. Loop de Grote Markt verder af en op de tweede viersprong rechtsaf, Ridderstraat. Aan het eind schuin rechtdoor: Nieuwstraat. Aan Nieuwstraat 23, het voormalige Huis Assendelft – nu Hotel Nassau -, vestigde zich in 1770 de oud-gouverneur van Suriname **Wigbold Crommelin** met zijn gezin en drie slaafgemaakten.
10. Loop de Nieuwstraat even terug en dan bij nr 21 rechtsaf, Waterstraat. Aan het eind op de viersprong linksaf, Karnemelkstraat. Bij de stoplichten rechtsaf, Ginnekenstraat. Op Ginnekenstraat nr 46 (waar nu een Apple Amac Store is opgetrokken) woonde van 1875 tot 1889 oud KNIL-officier **Petrus Albertus Alexander Collard**. Hij stond model voor een personage in Multatuli's beroemde boek *Max Havelaar*.
11. Loop de lange Ginnekenstraat helemaal uit. In het rechtse hoekhuis op de hoek van het Van Coothplein en de Ginnekenstraat, zie je boven in de gevel het borstbeeld van generaal **Petrus Paulus Hermanus van Ham**. Hij sneuvelde in 1894 als ondercommandant van de Lombok-expeditie, wat hard aankwam in Breda. Van Ham werd in 1839 geboren op in een ander pand dat op deze plaats stond.
12. Sla het Van Coothplein naar rechts in en vervolgens de eerste straat links: Nieuwe Ginnekenstraat. Aan het eind bij het water (wandelknooppunt 98), naar rechts Marksingel. Met de bocht naar rechts en vervolgens, bij wandelknooppunt 99 linksaf, de Hirdesbrug over. Na de brug naar links, Generaal van der Plaatstraat en vervolgens de eerste straat links: je komt uit bij wandelknooppunt 1. Hier rechtdoor de Michiel de Ruyterstraat in, houdt het water aan je linkerhand. Houd bij de Y-splitsing het pad langs het water (de Mark) aan. Houdt steeds het water links.

13. Blijf dit pad langs de Mark voortdurend volgen, tot je uitkomt op een groot kruispunt waar links een autobrug over de Mark voert. Hier de Johan Willem Frisolaan oversteken en aan de overkant de Baronielaan oversteken. Daarna rechtdoor en de brug over. Aan de overzijde van de brug direct rechtsaf langs de Mark: Van der Borchlaan (in de richting van wandelknooppunt 12). Op de T-splitsing rechtsaf de brug over de Mark. Over de brug de eerste straat links: Werfstraat en bij de bosrand rechtsaf, Duivelsbruglaan. Steek de Duivelsbruglaan over en sla het fietspad langs de bosrand naar rechts in in de richting van wandelknooppunt 11. Bij wandelknooppunt 11 rechtdoor tot wandelknooppunt 16. Je komt uit op een kruispunt waar je links aanhoudt over de stoep naar de zebra over de Burgemeester Kerstenslaan die je aan de overkant over het voetpad naar links inslaat. Op Burgemeester Kerstenslaan 8 vind je Villa Salve Viator, gebouwd door Willem H.R. Oxenaar, die werkzaam was in de suikerindustrie op Java.

14. Loop iets verder langs de Burgemeester Kerstenslaan en dan ter hoogte van de Grieglaan, linksaf, het Mastbos in. Als maar rechtdoor lopend kom je uit bij wandelknooppunt 17. We maken nu een wandeling door het Mastbos via de wandelknooppunten 4, 5, 84, 88, 76. Je komt het bos uit bij een viersprong (Wandelknooppunt 76). Hier rechtdoor: Doctor Schaepmanlaan.

(Inkorting: wie de wandeling met 3 km wil inkorten laat het Mastbos links liggen en loopt na de villa van Willem Oxenaar verder langs de Burgemeester Kerstenslaan. Op de Y-splitsing rechts aanhouden, Burgemeester de Manlaan (langs de bosrand). Zo kom je ook uit bij wandelknooppunt 76. Daar rechtsaf: Doctor Schaepmanlaan).

15. Loop de Doctor Schaepmanlaan uit tot het water. Niet de brug oversteken maar rechtsaf, het voetpad langs het water (richting wandelknooppunt 30). Aan het eind (waar het gras begint) buigt het pad naar rechts. Loop langs de parkeerplaats tot je uitkomt op de doorgaande weg: Ruitersboslaan. Hier naar links. Een weg van links negeren en rechtdoor blijven lopen over de Ruitersboslaan. Je kruist een grote autoweg en loopt over twee bruggen. Direct na de tweede brug (wandelknooppunt 3) linksaf, een pad langs het water naar wandelknooppunt 2. Sla na 300 meter het eerste pad naar rechts in over een bruggetje. Aan het eind van het pad oversteken en min of meer rechtdoor: Heuvelbrink.

16. Bij de stoplichten rechtdoor Scharenburgstraat. Wat verderop begint links het Mertersempark. Dit park schuin naar links doorsteken. Aan het eind heel even naar links en dan rechts, Sint Maartensstraat. Je komt uit op de Haagweg. Hier linksaf en 50 meter verder is de ingang van Begraafplaats Het Haagveld (hier is ook de ingang van Princenhaags museum). Loop vanaf de Stiltekapel rechtdoor over het pad dat naar de graven voert. Je ziet al snel iets rechts van het pad een zwart gietijzeren

praalgraf van Cornelis Jan Wouter van Nahuys (1762-1831) en zijn vrouw Elisabeth Crul (1764-1850). Ons gaat het om het graf van zijn neef, **Huibert Gerard baron Nahuys van Burgst** (1782-1858), 20 meter verder over het pad bij de heg. Deze Nahuys had een lange carrière achter de rug op Java. Op bijna dezelfde hoogte ligt schuin links van het pad het graf van **Petrus Collard**, die we al tegenkwamen aan de Ginnekenstraat.

17. Loop terug naar de ingang van de begraafplaats en daar linksaf in de richting van wandelknooppunt 95. Loop de Haagweg uit tot de T-splitsing. Daar even linksaf en direct weer rechtsaf, nog steeds Haagweg. Blijf de Haagweg volgen. Je kruist een grote verkeersweg (Vincent van Goghstraat). De Haagweg krijgt verderop twee banen en eindigt uiteindelijk bij het water (wandelknooppunt 95). Aan de overkant van het water direct linksaf Nijverheidssingel, richting wandelknooppunt 75.
18. Blijf deze weg volgen. Wat verderop gaat ze over in een voetpad dat naar rechts langs het water voert. Je gaat de brug met de beelden over en blijft de Nijverheidssingel volgen. Waar de straat overgaat in een fietspad lagen rechts aan de Middellaan tot de jaren 1970 de **Kwattafabrieken**. Aan het eind van de Nijverheidssingel op de T-splitsing linksaf de brug over. Direct weer rechtsaf, de brug over. Direct na de brug oversteken en linksaf. Direct weer linksaf slaan en dan rechtsaf, de parallelweg langs het spoor die je naar het station brengt.